

DADES CATALOGRÀFIQUES

Autoria	
Lloc de producció	València
Lloc de procedència	
Títol/nom objecte	Plafó de cuina
Data	1789
Mesures	143,5 × 348,5 cm
Materials/tècnica	Pisa policroma
N.º Inventari	CE1/00525
Ubicació al museu	Primera planta / pati interior

DESCRIPCIÓ

La producció taulellera valenciana, que arribà al seu punt culminant al segle XVIII, incloïa una rica tipologia on s'hi troben els plafons per a cuines. Els xapats de taulells per a cuines s'adaptaven amb precisió als espais per als quals eren concebuts. Estaven decorats amb escenes de la vida quotidiana situades a interiors, on es representava amb tota mena de detall els utensilis domèstics, el mobiliari, la vaixel·la i la indumentària dels personatges.

Aquest plafó, amb decoració policroma sobre fons estannífer blanc, representa una escena familiar a l'interior d'una cuina del seu temps, simulant un engany amb allò que podria estar ocorrent a la mateixa cuina on s'ubicaven aquestes escenes originalment. Al voltant d'una taula hi és l'amo de la casa, assegut i llegint, tres dones fent diverses tasques com ara cosir, tutelar el xiquet i fregar els plats, junt a d'altre home servint amb indumentària de caçador i un xiquet jugant a la pilota. Els seus noms i accions es comenten a una inscripció que presideix el plafó, datada el 1789: "El que mire este Pais / advierta prudente y Cuerdo / que D.º Joseph está leyendo / su muger está Cosiendo / Sebastian está mirando / Mariquita trabajando / Eleuterio como niño / a pelota está Jugando / y Anica con su estropajo / los platos está fregando. Año 1789 // Almivar // MEDITA / CIONES. / CONPUE / STO POR / F. LUIS / DE GRA / NADA."

RELECTURA

<p>Tema Relacionat</p>	<p>Divisió de gènere del treball Dicotomies públic / domèstic</p>
<p>Relectura</p>	<p>El XVIII fou un segle de contrastos entre tradició i modernitat que es reflectí també a la qüestió de la condició femenina.</p> <p>El pensament del despotisme il·lustrat propicià un moviment reformista que afectà a múltiples esferes de la vida social. Els projectes de noves reformes als camps de l'educació, els costums, l'economia, la literatura o la cultura, es portaren a terme gràcies a la tasca dels nous intendants, les societats econòmiques i la premsa il·lustrada. Els canvis es manifestaren també a la sociabilitat que s'expressà a les tertúlies privades, als coliseus, a les reunions socials dels jardins dels palaus, i a d'altres espais públics de convivència.</p> <p>El moviment reformista afecta igualment a la dona i al paper que exercia a la societat. La situació tradicional de la dona la recloïa a casa limitant les seues funcions a l'àmbit domèstic, atendre el marit, criar els fills, portar l'economia domèstica, filar i dirigir als criats. La vida social de la dona es limitava a la majoria de les ocasions als actes religiosos i no participava a activitats culturals i literàries. El segle XVIII s'inicià amb un panorama semblant al del segle anterior i respecte a alguns assumptes la il·lustració tampoc aconseguí transformacions radicals.</p> <p>A l'àmbit econòmic, estudis recents han demostrat el paper que jugaren les dones a aquesta fase pre-industrial, exercint treballs a tasques agrícoles, a la indústria tèxtil dispersa a l'àmbit rural, als tallers gremials en qualitat d'esposa, filla o vídua dels mestres, a les noves manufactures centralitzades, al comerç i al servei domèstic. Resulta per tant evident que, contràriament a la creença sobre l'ociositat de la dona, aquesta exercí a eixa època un important paper a la subsistència familiar i per a l'economia del país. Aquesta realitat es veié reforçada a nivell legal per les Reials Cèdules de 1779 que permeteren a les dones treballar a aquelles ocupacions "compatibles amb el decòrum i força del seu sexe". Aquestes disposicions limitaven en part el ventall de treballs que podia desenvolupar la dona, al·ludint a motius morals i de decòrum, així com a la compatibilitat amb les obligacions familiars i maternals.</p> <p>L'arribada dels Borbons i l'apertura a França explica que una part de les dones de classes socials altes prenguéssim com a model la moda i els costums de París. Trencant amb els usos tradicionals, la dona va començar a eixir més de casa i participà més activament a la vida social a través de les tertúlies, reunions literàries o espectacles públics, com ara corregudes de toros, teatre i balls. La relació entre els sexes i l'actitud davant l'amor canviaren també, fent-se més lliures. L'índex de matrimonis disminuí i l'augment de les separacions portà a Cabarrús, ministre de finances de Carles III, a plantejar la possibilitat d'establir una llei de divorci.</p> <p>Cal matisar, no obstant això, tots aquests aspectes, ja que no es donava per igual a totes les capes de la societat. Es trobaren principalment a part de la noblesa i de l'alta burgesia, quedant-se fora l'àmplia massa de dones de les classes més humils, així com part de la noblesa, que o bé seguí pegada a la tradició, o bé sent partidària de les idees il·lustrades, va posar en qüestió aquests nous costums socials. A més, la posició dels il·lustrats en relació amb el treball de la dona seguí essent el de limitar-ho a l'àmbit domèstic.</p> <p>Malgrat les limitacions i matisos sobre el canvi de la condició de la dona al segle XVIII, sí que es pot afirmar que va haver un incipient canvi favorable a la seua integració social, a través, fonamentalment, d'actuacions i projectes encara molt aïllats. Aquest progrés està lligat a l'assentament de l'ideari il·lustrat, que va abastar la seua expressió màxima entre 1760 i 1780, coincidint amb el regnat de Carles III (1759-1788).</p>

Els esdeveniments que succeïren a França amb la Revolució a partir de 1789 afectaren de manera ostensible el govern d'Espanya, i amb l'intent de contenir la influència de l'ideari revolucionari, hi hagué una reacció de tall més conservador que atenuà aquest moviment reformista.

En relació a tot allò esmentat anteriorment, cal assenyalar que la família retratada a aquest plafó de taulells, encara que presenta signes de ser prou acomodada, pertanyia a les classes baixes de la societat. La imatge de la dona que ofereix l'escena és la més arrelada a la tradició i exponent de les grans desigualtats entre ambdós gèneres. La clara oposició entre les tasques exercides per unes i d'altres evidencia que la dona restava al marge de les activitats intel·lectuals (lectura de fra Lluís de Granada) d'oci o lligades al món exterior. Aquestes activitats i especialment la cinegètica, ens remetent al paper de l'home proveïdor d'aliment i sustent de la família.